

ПРОГРАМА
збереження культурної спадщини на 2025-2027 роки

1. Паспорт Програми

1.	Ініціатор розроблення Програми	Управління культури і мистецтв Тернопільської міської ради
2.	Дата, номер документа про затвердження Програми	Розпорядження міського голови від 05.09.2024 № 181 «Про розроблення проекту Програми економічного і соціального розвитку Тернопільської міської територіальної громади на 2025-2027 роки»
3.	Розробник Програми	Управління культури і мистецтв Тернопільської міської ради
4.	Відповідальний виконавець	Управління культури і мистецтв Тернопільської міської ради
5.	Учасники Програми	Управління культури і мистецтв; управління містобудування, архітектури та кадастру; управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології; управління розвитку спорту та фізичної культури; управління стратегічного розвитку міста; відділ земельних ресурсів; управління освіти і науки; користувачі (власники) і балансоутримувачі пам'яток та об'єктів культурної спадщини
6.	Термін реалізації Програми	2025-2027 роки
7.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, в тому числі:	13105,0 тис. гривень
7.1	Місцевий бюджет Тернопільської міської Територіальної громади (надалі бюджет громади):	13105,0 тис. гривень

2. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Культурна спадщина Тернопільської міської територіальної громади є невід'ємною частиною культурного надбання України. Програма спрямована на забезпечення охорони та збереження пам'яток культурної спадщини, які розміщені на території Тернопільської міської територіальної громади.

Програма збереження культурної спадщини розроблена відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону культурної спадщини», «Про охорону археологічної спадщини», інших нормативно-правових актів для покращення та вдосконалення організаційних та матеріально-технічних засад сфери охорони культурної спадщини у громаді.

Відповідно до п.2 рішення виконавчого комітету від 18.04.2012 року № 657 «Про взяття на облік і утримання об'єктів монументального мистецтва міста Тернополя» створено відповідний реєстр об'єктів, станом на 01.10.2024 зареєстровано:

- Пам'ятки археології місцевого значення - 45 одиниць;
- Пам'ятки архітектури національного значення - 5 одиниць, це:
  - Старий замок (мур.), 1540-1548, вул. Замкова, 12; ох. № 634;
  - Церква Воздвиження Чесного Хреста (Надставна) (мур.) 16-17ст., вул. Над Ставом, 16; ох. № 635;
  - Церква Різдва Христового 1602-1608, вул. Руська, 22; ох. № 636;
  - Костел монастиря Домініканів 1749-1779 - Архикатедральний собор Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці, вул. Петра-Конашевича Сагайдачного, 14; ох. № 637/1;
  - Келії монастиря Домініканів 1749-1779, вул. Петра-Конашевича Сагайдачного, 14; ох. № 637/2.
- Пам'ятки архітектури місцевого значення - 218 одиниць.
- Пам'ятники та пам'ятні знаки - 43 одиниці.
- Меморіальні таблиці - 118 одиниць.
- «Алея зірок» - 38 одиниць.
- Анотаційні таблиці - 14 одиниць.
- Пам'ятки історії - 64 одиниці.
- Садово-паркові скульптурні композиції - 11 одиниць.

З метою збереження найбільш цінних пам'яток на сьогоднішній день актуальними є питання, що потребують здійснення реставраційних робіт на пам'ятках архітектури національного значення.

Так, пам'ятка архітектури Домініканського костелу 1749-1779 рр. (ох. № 637 Н) - Архикатедральний собор Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці на сьогодні перебуває у стані реставрації та реконструкції.

Міністерство культури та інформаційної політики України погодило паспорт опорядження фасадів Домініканського костелу у складі науково-проектної документації «Поточні ремонтні реставраційні роботи на фасадах та покрівлі Домініканського костелу – пам'ятки архітектури 1749-1779 років (охоронний № 637Н) по вулиці Гетьмана Сагайдачного, 14 в м. Тернополі» та науково-проектну документацію об'єкта «Реставрація та пристосування приміщення колишнього монастиря домініканців 1749 року, пам'ятки архітектури національного значення (ох. № 637/2) під релігійно-освітній центр з громадськими приміщеннями загального користування на вулиці Гетьмана Сагайдачного, 14 в м. Тернополі».

Технічний стан пам'ятки архітектури національного значення Старий замок, 1540р., (ох. № 634) потребує опорядження, ліквідації аварійного стану окремих

конструктивних, архітектурно-художніх елементів будівлі, реставраційних робіт, благоустрою та археологічних розвідок частково порушеного історичного середовища прилеглої території на ймовірність наявності археологічного культурного шару та збережених решток забудови, що можуть мати цінність як історичні артефакти.

Межі та режими використання зон охорони археологічного культурного шару визначаються науково-проектною документацією, що складається за результатами проведених досліджень та встановлює певні обмеження діяльності у використанні відповідної території. Це ділянки, які мають високий історико-культурний потенціал, археологічний культурний шар відповідного періоду, який потребує розвідок, розкопок, інших земляних робіт.

Розроблення проєктів землеустрою щодо організації і встановленні меж територій зон охорони археологічного культурного шару, заплановане протягом дії Програми та продовжене на наступних етапах, забезпечить збереження пам'яток та їхнього найближчого історичного оточення. Відомості про визначені межі і режими використання зон охорони, історичних ареалів населених місць вносяться до Державного земельного кадастру, містобудівного кадастру як обмеження у використанні земель.

Виникає необхідність у подальшому проведенні освоєння підземного простору міста та відновленні історичного середовища, історичних зон, що дасть змогу покращити туристичну привабливість та перспективу розвитку Тернопільської міської територіальної громади; проведенні екскурсійних заходів та маршрутів з їхнім пристосуванням до потреб людей з обмеженими можливостями шляхом формування безбар'єрного простору.

Програма збереження культурної спадщини створена для здійснення комплексних заходів та проведення перевірки стану пам'яток культурної спадщини національного, місцевого значення, пам'яток монументального мистецтва з метою своєчасного реагування на різноманітні загрози для них, проведення реставраційних і консерваційних робіт, збереження пам'яток та подальшого їх залучення до туристичних маршрутів, розвитку туристично-екскурсійного руху, приведення пам'ятко-охоронної справи у відповідність до європейських стандартів. Програма спрямована для забезпечення проведення реєстру та електронного обліку наявних об'єктів культурної спадщини, для подальшого занесення їх до державного реєстру нерухомих пам'яток України, оновлення бази даних щодо наявності і стану вже відомих пам'яток.

Суб'єктами програми у сфері охорони культурної спадщини виступають територіальна громада, фізичні та юридичні особи, об'єднання громадян і громадські організації, які впливають на процес охорони культурної спадщини.

3. Мета Програми

Головною метою Програми є створення умов для збереження культурної спадщини Тернопільської міської територіальної громади шляхом забезпечення умов збереження та охорони історичної забудови, пам'яток архітектури, містобудування, монументального мистецтва, археологічних, історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність.

4. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування. Строки та етапи реалізації Програми

Програма спрямована на збереження об'єктів культурної спадщини, передбачає досягнення її цілей, а саме:

- сприяння в охороні, збереженні та популяризації культурної спадщини Тернопільської міської територіальної громади та України загалом;

- участь в організації археологічних, історико-архітектурних досліджень;

- участь в проведенні аналізу технічного стану споруд, об'єктів історико-культурної спадщини;

- сприяння в проведенні ремонтно-будівельних робіт для виведення споруд, їх окремих конструкцій з аварійного стану, а також реставраційних робіт на пам'ятках архітектури;

- актуалізація інформаційного поля щодо об'єктів культурної спадщини та забезпечення їх гармонійного функціонування;

Обсяги фінансування Програми встановлюються під час затвердження місцевого бюджету на відповідний рік з врахуванням реальних можливостей бюджету. Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів бюджету громади в рамках бюджетної програми КПКВ 1014084 «Проектування, реставрація та охорона пам'яток культурної спадщини»

Ресурсне забезпечення Програми (тис. грн.)

Обсяг коштів, які пропонується залучити до виконання Програми	2025 рік	2026 рік	2027 рік	Усього витрат на виконання Програми
Обсяг ресурсів усього, в тому числі:	9005,0	2050,0	2050,0	13105,0
Бюджет громади	9005,0	2050,0	2050,0	13105,0

5. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники

Заходи Програми розроблені відповідно до законодавчих та нормативних актів, які визначають правові, організаційні та фінансові засади у збереженні історико-культурної спадщини та передбачають організацію проведення ремонтно-реставраційних робіт об'єктів культурної спадщини, що розміщені на територіях населених пунктів, що входять до складу Тернопільської міської територіальної громади, які перебувають в комунальній власності громади.

Основні завдання Програми:

- забезпечення моніторингу стану збереження пам'яток та об'єктів культурної спадщини;
- організація захисту від пошкодження, благоустрою, упорядження території та ремонтно-реставраційних робіт пам'яток, об'єктів культурної спадщини;
- участь у здійсненні дослідних, археологічних, архітектурних та ремонтно-реставраційних робіт підземних ходів, старих комунікацій, середньовічних оборонних споруд та інших об'єктів історичного ареалу громади;
- виготовлення та встановлення пам'ятників, пам'ятних знаків, скульптурних композицій;
- сприяння залученню інвестицій у діяльність щодо збереження, реставрації та використання пам'яток та об'єктів культурної спадщини;
- ведення електронної бази даних об'єктів культурної спадщини громади;
- створення умов для поліпшення туристичної привабливості громади.

Очікувані результати від реалізації Програми:

- покращення стану об'єктів культурної спадщини, які розташовані на території громади, шляхом проведення першочергових протиаварійних, реставраційних і консерваційних пам'яткоохоронних робіт;
- забезпечення збереженості об'єктів культурної спадщини у процесі їх експлуатації;
- виготовлення проектів землеустрою та іншої технічної документації із землеустрою;
- отримання облікової документації: облікові картки, історичні довідки, акти стану збереження;
- подальше наповнення електронної бази даних об'єктів культурної спадщини Тернопільської міської територіальної громади;
- залучення об'єктів культурної спадщини до туристичних маршрутів з метою підвищення туристичної привабливості громади;

6. Напрями діяльності та заходи з реалізації Програми

№ з/п	Назва напрямку діяльності	Перелік заходів Програми	Термін виконання	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн.			Очікуваний результат
						2025	2026	2027	
1.	Моніторинг пам'яток археології, архітектури, історії, монументального мистецтва	1.1. Моніторинг об'єктів культурної спадщини Тернопільської міської територіальної громади	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв	Фінансування не потребує	0,0	0,0	0,0	Перевірка та покращення стану пам'яток культурної спадщини Тернопільської міської територіальної громади
2.	Ремонтно-реставраційні роботи пам'яток архітектури національного значення	2.1. Ремонтно-реставраційні роботи Домініканського костелу 1749-1779 рр. (ох. № 637 Н) - Архикатедрального собору Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв; користувачі (власники) і балансоутримувачі пам'яток та об'єктів культурної спадщини	Бюджет громади	1000,0	500,0	500,0	Опорядження фасадів, покрівлі, облаштування оглядового майданчика
3.	Дослідні, археологічні, архітектурні та ремонтно-реставраційні роботи	3.1. Участь у проведенні археологічних розвідок та досліджень	2026 - 2027	Управління культури і мистецтв; відділ земельних ресурсів; управління містобудування, архітектури та кадастру; управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології	Бюджет громади	0,0	150,0	150,0	Дослідження центральної частини історичного ареалу міста
		3.2. Виготовлення проектів землеустрою та іншої технічної документації із землеустрою	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв; відділ земельних ресурсів	Бюджет громади	200,0	200,0	200,0	Отримання проектів землеустрою
4.	Демонтаж пам'яток, пристосування, демонтаж, вилучення радянської символіки на пам'ятках культурної	4.1. Переміщення (перенесення) з території Старого парку пам'ятки монументального мистецтва місцевого значення – «Алея героїв» (в рішенні виконавчого комітету Тернопільської обласної ради народних депутатів від	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв; управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології	Бюджет громади	7605,0	0,0	0,0	Забезпечення виконання ЗУ «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії»

	спадщини, які підлягають вилученню з переліку згідно ЗУ «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії»	27.11.1984 № 332 «Алея героїв: пам'ятники Героям Радянського Союзу А.П.Живову, Г.В.Танцорову, М.Г.Пігореву, В.А.Чалдасву, М.Г. Карпенку та О.П.Максименку»); Пам'ятки історії місцевого значення – «Кладовище радянських воїнів» (в рішенні виконавчого комітету Тернопільської обласної ради депутатів трудящих від 22.03.1971 № 147 «Кладовище радянських воїнів, на якому поховані Герої Радянського Союзу А.П. Живов, М.Г.Карпенко та О.П.Максименко») з території Старого парку в сектор 32 міського кладовища на вул. Петра Батьківського, 46 у м. Тернополі							
5.	Історичне відтворення та збереження традиційного характеру середовища	5.1. Встановлення меморіальних таблиць	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв; управління економіки, промисловості та праці; фінансове управління; управління містобудування, архітектури та кадастру; управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології; управління стратегічного розвитку міста; управління освіти і науки; користувачі (власники) і балансоутримувачі пам'яток та об'єктів культурної спадщини	Бюджет громади	150,0	150,0	150,0	Встановлення меморіальних таблиць не більше 15-ти одиниць в рік по мірі надходження звернень

		5.2.Виготовлення, встановлення пам'ятників, пам'ятних знаків, скульптурних композицій	2026 - 2027	Управління культури і мистецтв; управління містобудування, архітектури та кадастру; управління житлово-комунального господарства, благоустрою та екології; управління стратегічного розвитку міста; користувачі (власники) і балансоутримувачі пам'яток та об'єктів культурної спадщини	Бюджет громади	0,0	1000,0	1000,0	Встановлення пам'ятників, пам'ятних знаків, скульптурних композицій
6.	Популяризація культурної спадщини	6.1. Підготовка та виготовлення друкованої продукції про пам'ятки, експозиційних та виставкових матеріалів з використанням інтерактивних методів із забезпеченням фізичного та інформаційного простору	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв; управління стратегічного розвитку міста	Бюджет громади	50,0	50,0	50,0	Проведення популяризації об'єктів культурної спадщини
7.	Створення інформаційного поля на об'єкти культурної спадщини	7.1. Ведення електронної бази даних та реєстру об'єктів культурної спадщини	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв	Фінансування не потребує	0,0	0,0	0,0	Створення бази даних на об'єкти культурної спадщини
		7.2. Участь в розробці облікової та пам'яткоохоронної документації	2025 - 2027	Управління культури і мистецтв	Фінансування не потребує	0,0	0,0	0,0	Створення бази даних на об'єкти культурної спадщини

7. Координація та контроль за виконанням Програми

Управління культури і мистецтв Тернопільської міської ради є відповідальним виконавцем Програми.

Основними функціями управління в частині виконання заходів Програми та контролю є:

- координація виконання заходів Програми;
- організація моніторингу реалізації заходів Програми;
- аналіз виконання програмних заходів.

За результатами аналізу виконання програмних заходів з урахуванням змін нормативно-законодавчих актів, що можуть мати місце в ході реалізації Програми, допускається коригування заходів, внесення змін і доповнень до Програми.

Виконання Програми припиняється після закінчення встановленого строку, після чого відповідальний виконавець Програми складає заключний звіт про результати її виконання та подає його на розгляд сесії міської ради разом із пояснювальною запискою про кінцеві результати виконання Програми не пізніше ніж у двомісячний строк після закінчення встановленого строку її виконання.

Міський голова

Сергій НАДАЛ

